

La M. Estefania és la primera carmelita descalça catalana. Era filla d'en Pere de Rocabertí i de Montcada, baró de Cabrenys i senyor de Maçanet, i de n'Anna de Gualbes, la seva muller. Estefania nasqué a Maçanet de Cabrenys (Alt Empordà) vers l'any 1530. Foren quatre germans; Estefania, la més gran, Felip, Josep (franciscà i després caputxí) i Francesc, casat amb Elionor de Peguera. Els tres barons moriren relativament joves, com també el seu pare. A la mort del cap de família (1545), mare i filla s'establiren a Barcelona, al carrer del Carme. La mare es responsabilitzà de la formació i educació dels seus fills cercant-los mestres i llocs adients. Estefania tingué sempre al seu abast bons consellers, que a la vegada ho eren de la seva mare, tant entre els franciscans, primer, com dels jesuïtes i carmelites descalços després, en particular del P. Joan Roca, el fundador del carmel teresians a Catalunya.

Quan Estefania preparava el seu matrimoni amb Felip de Cervelló, morí aquest a Pisa (Itàlia), l'any 1554 i des d'aleshores pensà que Déu potser li demanava una altra forma de vida cristiana. Compartia amb la seva mare i les minyones la llar del carrer del Carme i les relacions socials de la seva família lligada a la gran noblesa catalana, duent, així mateix, una intensa vida d'oració i asceti cristianes. Quelcom que intensificà després de la mort de la seva mare esdevinguda el 4 d'abril del 1564. Segueixen uns anys d'estreta relació i direcció amb els jesuïtes de l'església de Betlem. Per això no ens sobta gens ni mica que el seu biògraf sigui el P. Pere Gil, s.j. Ell esmenta els seus correligionaris més significats amb Estefania, com són el P. Aros, P. Francesc Estrada, P. Ramírez, P. Benito de Montalbán, P. Gobierno, P. Caselles i P. Cordeces. Fins i tot per estar més a prop de l'església jesuïtina es traslladà a viure a una casa que donava a la Rambla, quasi al costat de Betlem. El P. Gil diu que "en esta casa se enserró y recogió en compañía de tres doncellas criadas suyas" (fol. 35r), que aviat foren quatre, i que pel que es veu esdevingué un prepostulantat pel Carmel teresià femení de Catalunya. Doncs totes, menys una, ingressaren, després, com Estefania, a l'Orde. De fet, la vida que feia era una mica estil monestir, segons el P. Gil: "Sus ejercicios en este tiempo –iva de ordinario al hospital general a visitar y servir las pobres enfermas– eran lection espiritual, meditación, oración, examen de conciencia y desir las horas canónicas. Y lo demás del tiempo empleava con sus criadas en algunos ejercicios de labores de manos" (fol. 36v).

Cap al mes de novembre del 1585 arriben a Barcelona els frares de Santa Teresa per a fundar el primer convent de carmelites descalços de Catalunya (Barcelona, 25 de gener del 1586). El fundador n'és el català Joan Jesús Roca, fill de Sanaüja (Segarra). I com que la nova comunitat no és lluny –i a la mateixa Rambla– de la casa d'Estefania, ben aviat es relacionà amb ells. "Habló doña Estefania muchas veces con el padre fray Juan de Jesús Roca... También habló con otros padres de la misma Religión y de ellos entendió la Regla y modo de bivar de las monjas carmelitas descalças... Concertó con

* [Publicat al *Butlletí informatiu. Carmelites Descalços de Catalunya i Mallorca*, 33 (març 1982), pp. 8-10.]

ellos que viniesen las madres carmelitas descalças a esta ciudad y que ella con lo que tenia de alaxas y asienda les ayudaria. Y que cuando las dichas madres llegarían a Barcelona ella con una criada llamada Isabel se entrarían con ellas” (fol. 39r-v).

L’arribada de les monges carmelites descalces a Barcelona fou el vespre del 13 de juny del 1588. N’era fundadora i priora la M. Caterina de Crist, deixebila de santa Teresa de Jesús. A l’endemà, 14 de juny, ingressava la nostra Estefania de Rocabertí, d’ara en endavant Estefania de la Concepció, tot i que ja tenia al voltant dels 58 anys. Però, sembla que no tingué problemes d’adaptació a la nova vida teresiana. Perquè tot seguit –una vegada professà el 24 de juny de 1589– se li encomanaren en la comunitat tasques de responsabilitat i formació, com a mestra de novícies i priora del monestir. “Enseñava y ordenava mesclando en todo el amor con la corrección y suavidad admirable” (Ibid., fol. 53v).

Els 20 anys que visqué al monestir demostrà ser una monja amb un gran sentit comú, equidistant del cos i de l’ànima, diríem, per a esdevenir una persona de seny. Probablement perquè –tot i tenir 57 anys a l’hora de fer-se carmelita descalça– copsà tot seguit l’estil i l’esperit de la mare Teresa de Jesús. Herència teresiana viscuda a casa nostra per la primera catalana resant i adormint-se cada nit amb la Madona de Montserrat. Així ho conta el P. Gil quan descriu la seva mort: “Quando se vió la madre Estefania sola con la religiosa que avia quedado para su servicio [en la celda], dixole que le ayudase a levantar, porque deseava provar si podría tenerse en pie y caminar para yr a visitar y adorar una ymagen estampada de nra. sra. de Montserrate, que tenía a la puerta de su celda. La qual imagen acostumbra, como a devota que era de la Virgen María, Madre de Dios, de Montserrate, visitar y adorar cada noche antes de acostarse, para despedirse della y para disponerse a morir” (Ibid., fols. 60v-61r).

Amb tan bona companyia morí el 13 de gener del 1608, de gota. El seu convent de Barcelona encara era sol a Catalunya, però, ple de vocacions catalanes i de possibles fundacions a la nostra terra. Ara tenim 15 monestirs de carmelites descalces a Catalunya.

Barcelona, 22.11.82.

Cf. Breve relación de la vida exemplar y santa muerte de Doña Estefania de Rocabertí, dicha la Madre Estefania de la Conseption, monja descalça de Nra. Sra. del Carmen, de Barcelona; compuesta por el P^e. Pedro Gil, de la compañía de Jesus; ms.; 105, (3) fols.; 16,5 x 11,5 cm.; original a l’Arxiu de les Carmelites Descalces, de Barcelona, i fotocòpies a l’Arxiu Històric Provincial dels Carmelites Descalços, de Catalunya.